

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“СУДОЧИНСТВО
В АДМІНІСТРАТИВНИХ СУДАХ”**

Харків
2018

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“СУДОЧИНСТВО
В АДМІНІСТРАТИВНИХ СУДАХ”

для студентів магістратури
денної форми навчання
господарсько-правового факультету

галузь знань 08 “Право”
спеціальності 081 “Право”
другий (магістерський) освітній рівень

*Затверджено на засіданні кафедри
адміністративного права
(протокол № 9 від 09.01.2018 р.)*

Харків
2018

Програма навчальної дисципліни “Судочинство в адміністративних судах” для студентів магістратури денної форми навчання господарсько-правового факультету (галузь знань 08 “Право” спеціальності 081 “Право” другий (магістерський) освітній рівень) / уклад.: Н. Б. Писаренко. – Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2018. – 9 с.

У к л а д а ч   Н. Б. Писаренко

В С Т У П

Метою викладання навчальної дисципліни “Судочинство в адміністративних судах” є надання студентам систематизованих знань щодо порядку вирішення справ, віднесених до юрисдикції адміністративного суду.

Завданнями дисципліни є засвоєння знань щодо: завдання адміністративного судочинства, його джерел та принципів, юрисдикції адміністративного суду та підсудності адміністративних справ, видів суб’єктів адміністративного судочинства та їх правових статусів, стадій адміністративного судочинства, порядку здійснення правосуддя на кожній з них, форм перегляду судових рішень в адміністративних справах, а також правил їх виконання.

У результаті опанування навчальної дисципліни “Судочинство в адміністративних судах” студент повинен:

знати зміст поняття “Адміністративне судочинство”, розуміти призначення та завдання цієї форми здійснення правосуддя; юрисдикцію адміністративних судів; правила підсудності адміністративних справ; стадії та порядок вирішення справ адміністративної юрисдикції;

уміти тлумачити та застосовувати норми права, якими врегульовано адміністративне судочинство, аргументувати власну точку зору та приймати рішення у спірних процесуальних ситуаціях.

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Адміністративне судочинство як форма здійснення правосуддя. Поняття і визначальні ознаки адміністративного судочинства. Завдання адміністративного судочинства. Право на звернення до адміністративного суду та способи судового захисту. Форми адміністративного судочинства.

Джерела адміністративного судочинства. Конституція України як джерело адміністративного судочинства. Міжнародні акти та їх значення для відправлення правосуддя в адміністративних справах. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. в системі джерел адміністративного судочинства. Рішення Європейського суду з прав людини та їх значення для відправлення правосуддя в адміністративних справах. Кодекс адміністративного судочинства України, його структура та зміст.

Принципи адміністративного судочинства. Принципи адміністративного судочинства, поняття та їх види. Верховенство права в адміністративному судочинстві. Рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом. Гласність судового процесу. Відкритість інформації щодо адміністративної справи. Офіційне з'ясування всіх обставин у справі як спеціальний принцип адміністративного судочинства. Змістовне наповнення в адміністративному судочинстві принципу змагальності. Змістовне наповнення в адміністративному судочинстві принципу диспозитивності. Обов'язковість судового рішення. Забезпечення права на апеляційний перегляд адміністративної справи. Забезпечення права на касаційне оскарження судового рішення в адміністративній справі. Розумність строків розгляду справи адміністративним судом. Неприпустимість зловживання процесуальними правами. Відшкодування судових витрат осіб, на користь яких ухвалене судові рішення в адміністративній справі.

Адміністративна юрисдикція. Поняття адміністративної юрисдикції. Справи, на які поширюється юрисдикція адміністративних судів. Справи, на які не поширюється юрисдикція адміністративних судів. Розмежування предметної юрисдикції

адміністративних судів. Правила розгляду адміністративним судом кількох пов'язаних між собою вимог. Правила інстанційної юрисдикції. Правила територіальної юрисдикції (підсудності). Виключна підсудність адміністративних справ.

Суб'єкти адміністративного судочинства. Суд як суб'єкт адміністративного судочинства, визначення його складу. Здійснення адміністративного судочинства суддею одноособово. Здійснення адміністративного судочинства колегією суддів. Незмінність складу суду. Підстави для відводу (самовідводу) судді. Учасники адміністративної справи, їх права та обов'язки. Дії, що визнаються зловживанням процесуальними правами, та наслідки їх вчинення. Сторони в адміністративній справі, їх процесуальні права та обов'язки. Суб'єкт владних повноважень як сторона в адміністративній справі. Треті особи в адміністративному судочинстві. Процесуальне правонаступництво. Представництво в суді. Участь в адміністративній справі органів та осіб, яким надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб. Інші учасники судового процесу.

Докази та доказування. Поняття “докази”, їх види. Належність, допустимість, достовірність та достатність доказів. Забезпечення доказів: підстави, порядок, способи. Витребування доказів. Предмет та обов'язок доказування в адміністративному судочинстві. Підстави звільнення від доказування.

Строки в адміністративному судочинстві. Поняття та види строків в адміністративному судочинстві. Строк звернення до адміністративного суду та наслідки його пропущення. Процесуальні строки в адміністративному судочинстві, їх розумність.

Судові витрати. Види судових витрат. Судовий збір. Види витрат, пов'язаних із розглядом справи. Розподіл судових витрат. Рішення щодо судових витрат.

Заходи процесуального примусу. Види заходів процесуального примусу. Підстави і порядок застосування заходів процесуального примусу.

Забезпечення позову. Підстави і види забезпечення позову. Заява про забезпечення позову: зміст, форма, порядок подання та розгляду. Скасування заходів забезпечення позову.

II. ПРОВАДЖЕННЯ В СУДІ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ

Загальне позовне провадження. Справи, що розглядаються судом за правилами загального позовного провадження. Письмові заяви учасників адміністративної справи, їх види. Позовна заява, вимоги до її змісту. Залишення позовної заяви без руху та її повернення. Підстави відмови у відкритті провадження в справі. Підготовче провадження, його завдання та строк. Мета, строк та порядок проведення підготовчого засідання. Судові рішення у підготовчому засіданні. Відмова від позову та визнання позову. Примирення сторін в адміністративному судочинстві. Строки й порядок розгляду адміністративної справи по суті. Підстави й правові наслідки залишення позову без розгляду. Закриття провадження в адміністративній справі: підстави й правові наслідки. Зупинення і поновлення провадження в адміністративній справі. Види судових рішень в адміністративних справах. Вимоги, яким повинно відповідати рішення адміністративного суду, його зміст. Порядок ухвалення судових рішень. Повноваження адміністративного суду при вирішенні справи. Окремі ухвали адміністративного суду. Проголошення рішення адміністративного суду та набрання ним законної сили.

Спрощене позовне провадження. Справи, що розглядаються адміністративним судом за правилами спрощеного позовного провадження. Вирішення питання про розгляд справи за правилами спрощеного позовного провадження. Строк та особливості розгляду адміністративної справи за правилами спрощеного позовного провадження.

Особливості позовного провадження в окремих категоріях адміністративних справ. Складні адміністративні справи, їх категорії та особливості розгляду. Термінові адміністративні справи, їх категорії та особливості розгляду. Типові й зразкові адміністративні справи: поняття та особливості провадження.

ІІІ. ПРОВАДЖЕННЯ З ПЕРЕГЛЯДУ СУДОВИХ РІШЕНЬ. ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ

Апеляційне провадження. Право на апеляційний перегляд адміністративної справи. Загальна характеристика апеляційного провадження. Порядок розгляду справи судом апеляційної інстанції. Повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги.

Касаційне провадження. Право на касаційне оскарження судового рішення в адміністративній справі. Загальна характеристика касаційного провадження. Порядок розгляду справи судом касаційної інстанції. Повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги.

Провадження у зв'язку з нововиявленими або виключними обставинами. Підстави перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами. Підстави для перегляду судових рішень у зв'язку з виключними обставинами. Провадження за нововиявленими або виключними обставинами: загальна характеристика. Судові рішення за наслідками провадження за нововиявленими або виключними обставинами.

Виконання судових рішень. Обов'язковість судових рішень. Судові рішення в адміністративних справах, які виконуються негайно. Порядок виконання судових рішень в адміністративних справах. Відстрочення і розстрочення виконання, зміна чи встановлення способу і порядку виконання судового рішення. Поворот виконання судових рішень в адміністративних справах. Судовий контроль за виконанням судових рішень в адміністративних справах.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Адміністративне судочинство : навч. посіб. / І. М. Балакарева, І. В. Бойко, Я. С. Зелінська та ін. ; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. – Харків : Право, 2016. – 312 с.

Зошит для лекцій з адміністративного судочинства: ч. 1 / уклад. Н. Б. Писаренко. – Харків : Право, 2017. – 40 с.

Адміністративне процесуальне право України : навч.-метод. посіб. / І. О. Картузова, Д. А. Козачук, А. Ю. Осадчий, Г. М. Сарibaєва. – Одеса : Фенікс, 2016. – 400 с.

Адміністративне судочинство : навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Харків : Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, 2014. – 304 с.

Адміністративне судочинство : підруч. / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Київ : Істина, 2011. – 304 с.

Адміністративне судочинство в Україні: теорія, правове регулювання, практика : монографія / за заг. ред. С. В. Ківалова, Л. Р. Білої-Тіунової ; Нац. ун-т “Одес. юрид. акад.”. – Одеса : Фенікс, 2013. – 392 с.

Адміністративне судочинство України : підруч. / О. М. Пасенюк (кер. авт. кол.) / за заг. ред. О. М. Пасенюка. – Київ : Юрінком Інтер, 2009. – 672 с.

Писаренко Н. Б. Адміністративно-правові спори (удосконалення порядку вирішення) : монографія / Н. Б. Писаренко, В. А. Сьоміна. – 2-ге вид., зі змін. та допов. – Харків : Право, 2012. – 136 с.

Перепелюк В. Г. Адміністративне судочинство: проблеми практики / В. Г. Перепелюк. – Київ : Конус-Ю, 2007. – 272 с.

Навчальне видання

Електронне видання

ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“СУДОЧИНСТВО
В АДМІНІСТРАТИВНИХ СУДАХ”

для студентів магістратури
денної форми навчання
господарсько-правового факультету

(галузь знань 08 “Право”
спеціальності 081 “Право”
другий (магістерський) освітній рівень)

У к л а д а ч : ПИСАРЕНКО Надія Борисівна

Відповідальний за випуск *В. М. Гаращук*

Редактор *В. В. Арнаутова*
Комп’ютерна верстка *А. В. Старжинської*